FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CARL OTTO LENZ

fremsat den 4. maj 1995 *

A — Indledning

1. I den af Arbeidsrechtbank, Antwerpen, forelagte præjudicielle sag er der spørgsmål om fortolkningen af artikel 12, stk. 2, og artikel 46 i forordning (EØF) nr. 1408/71 [1] med henblik på den forelæggende rets prøvelse af den beregning, som Rijksdienst voor Pensioenen (herefter benævnt »sagsøgte«) har foretaget af en arbejdsophørspension til sagsøgeren i hovedsagen.

2. Sagens faktiske omstændigheder er følgende:

Sagsøgeren er født den 4. november 1921 i Tyskland. Fra slutningen af 1937 til begyndelsen af 1948 [2] havde hun erhvervsmæssig beskæftigelse i Tyskland. Hun indgik ægteskab med en belgisk statsborger den 31. januar 1948 og opnåede dermed belgisk statsborgerskab. Under ægteskabet havde hun deltidsbeskæftigelse fra 1973 til 1979. Ægtefællerne har været separeret siden marts 1981. Skilsmissen blev registreret i folkeregistret — og fik dermed virkning — den 12. februar 1991.

3. Sagsøgeren har følgende pensionsrettigheder:

Siden sit fyldte 60. år har sagsøgeren med virkning fra den 1. december 1981 modtaget en belgisk arbejdsophørspension for enlige på grundlag af de syv år, hun havde erhvervsmæssig beskæftigelse i Belgien. Siden sit fyldte 65. år har hun med virkning fra den 1. december 1986 modtaget en tysk arbejdsophørspension på grundlag af de elleve år, hun havde erhvervsmæssig beskæftigelse i Tyskland.

* Originalsprog: tysk.

1 — Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14.6.1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, således som den forelå, da den anfægtede pensionsafgørelse blev truffet, ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2.6.1983 (EFT L 230, s. 6); jf. tillige den senere ændring af de relevante bestemmelser ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30.4.1992 (EFT L 136, s. 7), der er optaget i den konsoliderede version af forordning nr. 1408/71 (EFT C 325, s. 1), senest ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1945/93 af 30.6.1993 (EFT L 181, s. 1).

2 — Som oplyst i anmodningen om præjudiciel afgørelse, s. 3, og i sagsøgerens indlæg.

Som følge af, at sagsøgerens mand blev pensionsberettiget, da han fyldte 65 år, ændrede hendes pensionsrettigheder sig igen med virkning fra den 1. juli 1988. Hun modtog derefter sin tyske pension og en belgisk pension som ikke-samlevende ægtefælle. Den 15. april 1988 gav sagsøgeren afkald på den belgiske personlige arbejdsophørspension, indtil skilsmissen trådte i kraft, hvilket skete den 12. februar 1991 ved registreringen i folkeregistret. Denne pension blev suspenderet indtil dette tidspunkt. Som følge af skilsmissen ændredes sagsøgerens pensionsretlige forhold igen. Ved afgørelse af 10. juli 1991 blev der med virkning fra den 1. marts 1991 tillagt sagsøgeren en arbejdsophørspension som fraskilt hustru på grundlag af en anerkendt forsikringsperiode på 33 år (1948-1980), hvorfra der dog blev trukket fire år på grund af overskridelse af den fulde pensionsydelse.

4. Sagsøgte foretog følgende beregning:

Perioden, for hvilken der beregnes arbejdsophørspension som fraskilt hustru:

33 år (1948 til 1980 — svarende til tiden fra ægteskabets indgåelse til den faktiske samlivsophævelse). Perioden, for hvilken der skal beregnes personlig arbejdsophørspension: 11 år (1936 plus 1938 til 1947 [3] — erhvervsmæssig beskæftigelse i Tyskland før ægteskabet) og 7 år (1973 til 1979 — erhvervsmæssig beskæftigelse i Belgien under ægteskabet), dvs. i alt 18 år. Dette giver totalt 51 år (33 plus 18), der skal tages i betragtning, deraf 7 dobbeltår (1973 til 1979), således at brøken for den fulde pension (40/40) er overskredet med fire år (51 — 7 = 44). I henhold til loven [4] skal der kun tages hensyn til de 40 år, der giver de højeste pensionskrav. Følgelig skal de mindst fordelagtige år, 1948 til 1951, lades ude af betragtning.

5. Den foranstående beregning hviler på artikel 75 ff. i den kongelige anordning af 21. december 1967 [5]. I henhold til disse bestemmelser modtager den fraskilte hustru en arbejdsophørspension under de samme betingelser, som hvis [6] hun selv havde udøvet en erhvervsmæssig virksomhed som arbejdstager under ægteskabet med sin eksmand [7]. De krav, som en pensionsberettiget person gør gældende, skal kontrolleres ex officio [8]. Sagsøgte har anvendt antikumulationsreglen i artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 [9]. Det bestemmes i denne:

»Såfremt en arbejdstager er berettiget til en arbejdsophørspension på grundlag af nærvæ-

3 — De perioder, der er lagt til grund af sagsøgte, anføres på s. 4 i anmodningen om præjudiciel afgørelse.

4 — Artikel 3 i lov af 20.7.1990.

5 — Kongelig anordning af 21.12.1967 om indførelse af en almindelig pensionsordning for arbejdstagere og disses familiemedlemmer (*Moniteur belge* af 16.1.1968).

6 — »La pension de retraite ... est acquise sous les mêmes conditions *comme* si le conjoint divorcé avait lui-même exercé une activité comme travailleur salarié pendant la durée de son mariage avec son ex-conjoint.«
»Het rustpensioen ... wordt verworven onder dezelfde voorwaarden *alsof* de gescheiden echtgenoot zelf een activiteit als werknemer zou hebben uitgeoefend tijdens de duur van zijn huwelijk met de gewezen echtgenoot.« (Min fremhævelse).

7 — Jf. artikel 76, stk. 1, i den kongelige anordning af 21.12.1967, som ændret ved kongelig anordning af 20.9.1984.

8 — Jf. artikel 76, stk. 2, i den kongelige anordning af 21.12.1967, som ændret ved kongelig anordning af 20.9.1984.

9 — Kongelig anordning nr. 50 af 24.10.1967 om arbejdsophørspension til arbejdstagere og efterladtepension til disses familiemedlemmer (*Moniteur belge* af 27.10.1967). Artikel 10a blev indført ved kongelig anordning nr. 205 af 29.8.1983 (*Moniteur belge* af 6.9.1983).

rende forordning samt en arbejdsophørspension eller en fordel på grundlag af en eller flere andre ordninger, og de samlede brøkdele, som udtrykker størrelsen af hver af disse pensioner, overstiger en fuld pension, skal den beskæftigelsesperiode, der lægges til grund ved beregningen af arbejdstagerpensionen, nedsættes med det antal år, der er nødvendigt for at begrænse de samlede brøkdele til en fuld pension [10].

Ved anvendelsen af nærværende artikel forstås ved en 'anden ordning' enhver anden belgisk ordning vedrørende pension ved arbejdsophør og pension til efterladte, bortset fra ordningen for selvstændige erhvervsdrivende, og enhver sammenlignelig ordning i en anden stat eller en ordning for personalet ved en institution, der henhører under international offentlig ret« [11].

6. Sagsøgeren anfægter sagsøgtes afgørelse af 10. juli 1991, hvorefter der ikke tages hensyn til årene 1948 til 1951 under hendes ægteskab. Hun mener at være berettiget til en arbejdsophørspension efter tysk ret og en arbejdsophørspension efter belgisk ret. Begge disse arbejdsophørspensioner er efter hendes opfattelse ydelser af samme art i artikel 46's forstand i forordning nr. 1408/71; følgelig må den belgiske arbejdsophørspension ikke nedsættes.

7. Den forelæggende ret har i anmodningen om præjudiciel afgørelse indtaget følgende standpunkt:

Sammenlægning af pensioner fra forskellige medlemsstater i De Europæiske Fællesskaber reguleres af forordning nr. 1408/71, nærmere bestemt af forordningens artikel 12, stk. 2, og artikel 46, således som disse bestemmelser er fortolket af Domstolen. I henhold til den nævnte forordnings artikel 12, stk. 2, finder bestemmelserne i en medlemsstats lovgivning om, at ydelser skal nedsættes, stilles i bero eller bortfalde, når der samtidig udbetales andre ydelser, kun anvendelse, såfremt der er tale om samtidig udbetaling af andre sociale sikringsydelser. Det fællesskabsretlige forbud mod anvendelse af nationale antikumulationsregler gælder kun i tilfælde af sammenlægning af »ydelser af samme art«, der fastsættes af institutionerne i to eller flere medlemsstater i overensstemmelse med artikel 46, 50, 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b). For så vidt angår definitionen af begrebet »ydelser af samme art« henviser den forelæggende ret til artikel 46a i forordning nr. 1408/71 [12]. Besvarelsen af det i nærværende sag afgørende spørgsmål om, hvorvidt antikumulationsreglen i artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 kan bringes i anvendelse, afhænger af svaret på spørgsmålet om, hvorvidt den fraskilte ægtefælles arbejdsophørspension og hendes personlige arbejdsophørs-

10 — Jf. artikel 10a, stk. 1, i kongelig anordning nr. 50.

11 — Jf. artikel 10a, stk. 3, i kongelig anordning nr. 50.

12 — Denne bestemmelse blev først indsat i forordning nr. 1408/71 ved forordning nr. 1248/92.

pension er ydelser af samme art i artikel 46a, stk. 1's forstand i forordning nr. 1408/71.

B — Stillingtagen

Parternes argumenter

8. Den forelæggende ret har forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»Må en tysk arbejdsophørspension, som en person har erhvervet ret til på grundlag af forsikringsperioder, den pågældende selv har tilbagelagt i Tyskland i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz, og en belgisk arbejdsophørspension, som vedkommende i sin egenskab af fraskilt har fået tildelt i henhold til den belgiske pensionslovgivning, jf. artikel 75 og 76 i kongelig anordning nr. 50 [13], på grundlag af sin tidligere ægtefælles forsikringsperioder, og som hun har erhvervet ret til efter samme regler, som hvis hun selv havde haft lønnet beskæftigelse under sit ægteskab, anses for ydelser af samme art i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, med de eventuelt heraf følgende virkninger for anvendelsen af artikel 46 og artikel 46a i forordning nr. 1408/71 og artikel 7 i forordning nr. 574/72?«

9. Sagsøgeren gør gældende, at det er med urette, at antikumulationsreglen i artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 har fundet anvendelse ved beregningen af hendes pension som fraskilt. Kumulation af pensioner fra forskellige medlemsstater omhandles i artikel 12, stk. 2, og artikel 46 i forordning nr. 1408/71, således som disse bestemmelser er fortolket af Domstolen. Herefter kan en national antikumulationsregel kun anvendes, såfremt den fører til en højere pension end den, der beregnes efter artikel 46. Sagsøgeren kræver følgelig, at hendes pension beregnes efter forordningens artikel 46, således at der kan foretages en sammenligning mellem den pension, der er beregnet i henhold til belgiske bestemmelser (og med anvendelse af artikel 10a i kongelig anordning nr. 50), og den, der beregnes efter artikel 46 i forordning nr. 1408/71. Sagsøgeren lægger i sit indlæg til grund, at hendes personlige arbejdsophørspension og arbejdsophørspensionen som fraskilt er ydelser af samme art. Hun henviser herved til artikel 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 og til den belgiske retslitteratur samt til Domstolens dom af 24. september 1987 i sag 37/86, Coenen [14].

13 — Såvel sagsøgeren som sagsøgte gør opmærksom på, at der ikke er tale om artikel 75 og 76 i kongelig anordning nr. 50, men i den kongelige anordning af 21.12.1967. Det skriver den forelæggende ret imidlertid også på s. 7 i anmodningen om en præjudiciel afgørelse, og det må derfor antages, at der foreligger en skrivefejl i det præjudicielle spørgsmål.

14 — Sml. s. 3589.

10. Sagsøgte er derimod af den opfattelse, at sagsøgerens arbejdsophørspension som fraskilt udelukkende skal fastsættes i henhold til belgisk ret. Hendes pension som fraskilt tildeles ikke på grundlag af forsikringsperioder, som hun selv har tilbagelagt, men derimod på grundlag af dem, som hendes tidligere ægtefælle har tilbagelagt. Følgelig skal der ikke tages hensyn til forordning nr. 1408/71's artikel 46 ved beregningen af den omhandlede pension, for denne bestemmelse finder kun anvendelse, såfremt der for en og samme persons vedkommende er tale om sammenfald af ydelser af samme art fra forskellige medlemsstater. Selv om forordning nr. 1408/71 dog måtte finde anvendelse, er forordningens artikel 12, stk. 2, alligevel ikke til hinder for, at antikumulationsreglen i artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 anvendes, da der i sagen her ikke kan være tale om ydelser af samme art.

11. Artikel 10a i den kongelige anordning er i øvrigt ingen antikumulationsregel i egentlig forstand, men en begrænsningsbestemmelse [15]. Med henblik på at fastsætte sagsøgerens pensionsydelser skal der foretages to særskilte beregninger, nemlig først beregningen af den personlige pension for de elleve års erhvervsmæssige virksomhed i Tyskland og de syv års erhvervsmæssige virksomhed i Belgien på grundlag af forordning nr. 1408/71. Dernæst skal der ske en beregning af den arbejdsophørspension, der oppebæres i egenskab af fraskilt, hvilket alene sker på grundlag af den belgiske lovgivning. Endelig sammenlægges begge pensioner og udbetales under ét. Følgelig foreslår sagsøgte, at det præjudicielle spørgsmål besvares benægtende.

15 — »Beperkingsregel«, »règle de limitation«.

12. Kommissionen har indledningsvis anført, at den forelæggende ret henviser til artikel 12, 46 og 46a i forordning nr. 1408/71, selv om artikel 12 og 46 er blevet ændret ved forordning nr. 1248/92 med virkning fra den 1. juni 1992 [16], og artikel 46a er blevet indsat i forordning nr. 1408/71. Da den anfægtede afgørelse blev truffet den 10. juni 1991, fandt den »gamle version« af forordning nr. 1408/71 anvendelse. De retlige spørgsmål skal derfor i første omgang undersøges på grundlag af disse bestemmelser. Ved forordning nr. 1248/92 er der til gengæld indsat en artikel 95a i forordning nr. 1408/71, ifølge hvilken pensioner på begæring kan tages op til revision under hensyntagen til forordning nr. 1248/92, hvorfor spørgsmålet også skal undersøges i lyset af de nye bestemmelser.

13. Kommissionen har beskrevet ordningen såvel før ændringen som følge af forordning nr. 1248/92 som efter denne for på dette grundlag at fastslå konsekvenserne for det spørgsmål, der skal afgøres. Spørgsmålet er, om en arbejdsophørspension i henhold til den tyske Angestelltenversicherungsgesetz og en belgisk arbejdsophørspension til en fraskilt ægtefælle er ydelser af samme art i bestemmelsernes forstand, således som de er fortolket af Domstolen. Det må undersøges,

16 — Kommissionen skriver ganske vist 1.7.1992, men det kan udledes af artikel 95a, stk. 1, at der må være tale om den 1.6.1992. Ifølge artikel 4 i forordning nr. 1248/92 træder forordningen i kraft den første dag i den måned, der følger efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* — den 19.5.1992 — dvs. den 1.6.1992.

om ydelsernes genstand og formål samt deres beregningsgrundlag og tildelingsbetingelser er identiske.

14. Den tyske pensions genstand og formål er at garantere arbejdstageren et tilstrækkeligt underhold, når han bliver berettiget til pension. Beregningsgrundlaget og tildelingsbetingelserne afhænger af det antal år, hvorunder arbejdstageren faktisk har været beskæftiget og af størrelsen af den modtagne løn i denne periode. Der er tale om en arbejdsophørspension i klassisk forstand.

15. Derimod er genstanden for og formålet med den belgiske arbejdsophørspension at sikre den fraskilte ægtefælle, der ikke længere kan råde over den tidligere ægtefælles indtægter, fra det tidspunkt, hvor den fraskilte når pensionsalderen, henholdsvis fra skilsmissen, såfremt denne finder sted senere. Efter Kommissionens opfattelse fremtræder denne arbejdsophørspension som kompensation for, at den pensionsberettigede ikke længere kan råde over den tidligere ægtefælles indtægter, da det er en tildelingsbetingelse, at den pensionsberettigede ikke har giftet sig igen. Pensionen erhverves på de samme betingelser, som hvis ægtefællen under ægteskabet selv havde udøvet virksomhed som arbejdstager.

16. Kommissionen henviser til dommene i Stefanutti- [17] og Coenen-sagerne [18] og kommer på grundlag heraf til den konklusion, at ydelser, der beregnes eller tildeles på grundlag af to forskellige personers beskæftigelsesperioder, ikke kan betragtes som ydelser af samme art, hvilket er situationen i nærværende sag. Selv om den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte skal betragtes som en personlig pension, som om den pensionsberettigede selv havde udført den erhvervsmæssige virksomhed, som den tidligere ægtefælle har udøvet, er der efter Kommissionens opfattelse herved tale om et formelt kendetegn ved den belgiske lovgivning. Kommissionen finder herefter, at en tysk arbejdsophørspension i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz og en belgisk arbejdsophørspension til den fraskilte ægtefælle hverken kan betragtes som ydelser af samme art i artikel 12, stk. 2's forstand i forordning nr. 1408/71 i den gamle version eller i artikel 46a, stk. 1's forstand i forordning nr. 1408/71 i den nye version.

Domstolens kompetence

17. Sagsøgte har henvist til dommen i Adlerblum-sagen [19], hvori Domstolen fastslog, at den ikke er kompetent »til at træffe en præjudiciel afgørelse om spørgsmålet, hvorledes en ydelse, som er tilstået i henhold til den tyske lov om godtgørelser (Bundesentschädigungsgesetz), skal bedømmes efter fransk sociallovgivning«, og har på dette grundlag gjort gældende, at det ikke

17 — Dom af 6.10.1987, sag 197/85, Sml. s. 3855.

18 — Dommen nævnt ovenfor i note 14.

19 — Dom af 17.12.1975, sag 93/75, Sml. s. 2147.

tilkommer Domstolen at bedømme den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte.

18. I Stefanutti-sagen anførte Domstolen som svar på spørgsmål vedrørende klassificeringen af ydelser fra en medlemsstat med henblik på anvendelsen af nationale bestemmelser, at sådanne spørgsmål udelukkende henhører under national ret. Det tillkommer derfor den nationale ret at tage stilling til indholdet og fortolkningen af sin egen lovgivnings bestemmelser om kumulation af ydelser [20].

19. I overensstemmelse med sin faste praksis mindede Domstolen i Coenen-sagen om, at mens Domstolen ikke, når den træffer afgørelse i medfør af EØF-traktatens artikel 177, er kompetent til at anvende fællesskabsreglerne på et konkret tilfælde og følgelig heller ikke har kompetence til at bedømme en bestemmelse i national ret på grundlag af disse regler, kan den imidlertid forsyne den nationale retsinstans med alle fortolkningsmomenter vedrørende fællesskabsretten, som kan komme denne instans til nytte ved vurderingen af nævnte bestemmelses virkninger [21]. Domstolen bør også følge denne linje i nærværende sag.

Anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71

20. Sagsøgeren er utvivlsomt omfattet af det personelle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71 som fastlagt i dennes artikel 2. Hun har været arbejdstager i to af Fællesskabets medlemsstater. Også sagsøgte lægger til grund, at sagsøgerens personlige arbejdsophørspension skal beregnes i overensstemmelse med forordning nr. 1408/71.

Besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål på grundlag af »den gamle version« af forordning nr. 1408/71

21. Det forelagte retsspørgsmål skal først undersøges i lyset af den version af forordning nr. 1408/71, der var gældende, da den anfægtede afgørelse blev truffet [22].

22. Artikel 12, stk. 2, første punktum, tillader principielt, at nationale antikumulationsregler anvendes. Ifølge artikel 12, stk. 2, andet punktum, gælder der en undtagelse fra dette princip for ydelser af samme art, bl.a. ydelser ved alderdom. At en bestemmelse som den i artikel 10a i kongelig anordning

20 — Dommen nævnt ovenfor i note 17, præmis 16.

21 — Dommen nævnt ovenfor i note 14, præmis 8.

22 — Ordlyden af de relevante bestemmelser er gengivet i bilaget til nærværende forslag til afgørelse.

nr. 50 er en antikumulationsbestemmelse i artikel 12, stk. 2's forstand, må i hvert fald antages efter dommen i Fabrizii-sagen [23], idet den nemlig allerede måtte betragtes som sådan efter Domstolens tidligere afgørelser om lignende bestemmelser [24].

23. For så vidt angår beregningen af arbejdsophørspensionen kan der på grundlag af Domstolens omfangsrige praksis vedrørende artikel 12, stk. 2, og artikel 46 [25] i forordning nr. 1408/71 samt under hensyn til artikel 7 [26] i forordning nr. 574/72 fastslås følgende principper:

— Såfremt en pension udelukkende beregnes på grundlag af nationale bestemmelser, finder også de nationale (eksterne) antikumulationsregler anvendelse [27].

— Såfremt der derimod foretages en beregning på grundlag af artikel 46, skal forordning nr. 1408/71 anvendes i det hele, således at nationale antikumulationsregler vedrørende ydelser af samme art i artikel 12, stk. 2, andet punktum's forstand ikke kommer til anvendelse, heller ikke ved beregningen af den selvstændige ydelse i artikel 46, stk. 1's forstand [28].

24. Da den kompetente institution ifølge artikel 46, stk. 1, andet afsnit, skal beregne ydelsesbeløbet i overensstemmelse med artikel 46, stk. 2, dvs. under anvendelse af den fællesskabsretlige beregningsmetode, og derefter foretage en sammenligning af de to beløb og foretage udbetalingen med det højeste af beløbene, er det muligt, at forbuddet mod at anvende nationale antikumulationsregler indvirker positivt på størrelsen af den pension, der faktisk skal udbetales.

25. Såfremt de ydelser, der skal tages i betragtning, ikke er af samme art, er fællesskabsbestemmelserne under alle omstændigheder ikke til hinder for, at de nationale antikumulationsbestemmelser vedrørende disse ydelser finder anvendelse.

26. Spørgsmålet er herefter, om den i sagen omhandlede belgiske ydelse er en ydelse af samme art som en arbejdsophørspension, således at den omfattes af anvendelsesområdet for artikel 46 [29], og at nationale antiku-

23 — Dom af 15.12.1993, forenede sager C-113/92, C-114/92 og C-156/92, Fabrizii m.fl., Sml. I, s. 6707, præmis 12 og 40.

24 — Jf. dom af 18.2.1992, sag C-5/91, Di Prinzio, Sml. I, s. 897, præmis 35, og af 11.6.1992, forenede sager C-90/91 og C-91/91, Di Crescenzo og Casagrande, Sml. I, s. 3851, præmis 21.

25 — Jf. bilagets afsnit A.

26 — Jf. bilagets afsnit A.

27 — Jf. dom af 2.8.1993, sag C-31/92, Larsy, Sml. I, s. 4543, samt dommene i Di Prinzio-sagen og Di Crescenzo og Casagrande-sagen, begge nævnt ovenfor i note 24.

28 — Jf. de ovenfor i note 24 nævnte domme i Di Prinzio-sagen og Di Crescenzo og Casagrande-sagen samt den i note 23 ovenfor nævnte dom i Fabrizii-sagen.

29 — Jf. vedrørende dette spørgsmål dom af 5.7.1983, sag 171/82, Valentini, Sml. s. 2157, præmis 10.

mulationsregler er uanvendelige ved de sammenlignende beregninger, der skal foretages.

27. Domstolen har i sin hidtidige praksis beskrevet kriterierne, der bruges til at fastslå, om der foreligger *ydelser af samme art*, således:

»Ifølge Domstolens faste praksis bør sociale sikringsydelser, uanset de forskellige nationale lovgivningers egenart, betragtes som værende af samme art, når deres *genstand* og *formål* samt deres *beregningsgrundlag* og *tildelingsbetingelser* er identiske. Derimod er formelle kendetegn ikke faktorer, der skal tages i betragtning ved klassificeringen af ydelserne« [30].

28. Det skal følgelig undersøges, om de afgørende kendetegn ved den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte, hvis klassificering der er spørgsmål om, kan sammenlignes med kendetegnene ved den klassiske arbejdsophørspension i henhold til den tyske Angestelltenversicherungsgesetz. Den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte har utvivlsomt som enhver klassisk arbejdsophørspension som *genstand og formål* at sikre et underhold i alderdommen. Såvel ydelsesbetingelserne som ydelsernes størrelse er herved som udgangspunkt både i forbindelse med en klassisk arbejdsophørspension og i forbindelse med den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte knyttet til *modtagerens personlige beskæftigelsesperiode*. For så vidt angår den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte er der i kraft af den retlige fiktion [31] i artikel 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 hjemmel til at ligestille årene i ægteskabet med perioder med personlig erhvervsmæssig beskæftigelse.

29. Det samfundspolitiske hensyn, der førte til vedtagelsen af bestemmelsen, gør ingen forskel med hensyn til dennes retlige form. Sagsøgte har indgående forklaret den socialpolitiske baggrund for den lovgivning, der blev vedtaget som led i reformen af skilsmisselovgivningen i Belgien. Formålet var — og dette er blevet til lov ved artikel 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 — at give den fraskilte ægtefælle et personligt krav, der i vidt omfang er uafhængigt af den tidligere ægtefælles pensionskrav.

30. Denne selvstændige stilling foreligger i flere henseender. Modsat det af Kommissionen anførte, er de perioder, der skal tages i betragtning, netop ikke den tidligere ægtefælles erhvervsaktive perioder, men derimod

30 — Valentini-dommen, nævnt i note 29, præmis 13 (mine fremhævelser); jf. tillige Coenen-dommen, nævnt i note 14, præmis 10, og Stefanutti-dommen, nævnt i note 17, præmis 12.

31 — Således betegner også sagsøgte på s. 5 i sit indlæg bestemmelsen i artikel 75 i den kongelige anordning af 21.12.1967.

årene i ægteskabet, altså en betingelse, som modtagerne selv skal opfylde. Den bedømmelse finder støtte i den af sagsøgte anførte dom [32] fra Belgiens Cour de cassation af 14. februar 1994 [33], ifølge hvilken artikel 75 og 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 skal fortolkes således, at disse bestemmelser ikke foreskriver, at den fraskilte ægtefælle skal betragtes, som om han eller hun havde udøvet den samme erhvervsmæssige virksomhed som den tidligere ægtefælle [34]. Ydelseskravet for den tidligere, erhvervsaktive ægtefælle bliver heller ikke nedsat. Det ville derfor være forkert at hævde, at arbejdsophørspensionen til fraskilte ydes på grundlag af de bidrag, som den tidligere ægtefælle har betalt, eller at ydelsen skal betragtes som en del af den pension, som den tidligere ægtefælle har erhvervet. De yderligere udgifter til at yde pensionen til fraskilte bæres solidarisk af alle de forsikrede.

31. Det er ikke til hinder for at anse arbejdsophørspensionen til fraskilte for en selvstændig ydelse, at *beregningen* af ydelsens størrelse sker på grundlag af den tidligere ægtefælles indtægter under de år i ægteskabet, der kommer i betragtning i henhold til artikel 77 i den kongelige anordning af 21. december 1967 [35]. Da der rent faktisk ikke er indbetalt bidrag af den fraskilte ægtefælle, bliver arbejdsophørspensionen — som hviler på den retlige fiktion i artikel 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 — også med hensyn til ydelsesbetingelserne i vidt omfang ligestillet med den situation, hvor der ydes pension på grundlag af egne bidrag, idet beregningen sker på grundlag af ægtefællernes faktiske indkomst i den relevante periode. Idet der tages hensyn til modtagernes personlige beskæftigelsesperiode, opnås der en vidtgående ligestilling med hensyn til *ydelsesbetingelserne.*

32. Efter min mening er Kommissionen ikke helt logisk i sin argumentation, når den anfører, at den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte har en anden genstand og et andet formål end den tyske arbejdsophørspension i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz, eftersom arbejdsophørspensionen til en fraskilt efter Kommissionens opfattelse er en godtgørelse for, at modtageren ikke længere kan råde over sin tidligere ægtefælles indtægter, da det er en ydelsesbetingelse, at han eller hun ikke har giftet sig igen. Den omstændighed, at der indgås et nyt ægteskab, har ingen betydning for, hvorvidt modtageren kan eller ikke kan råde over den tidligere ægtefælles indtægt. I den situation, hvor vedkommende under ægteskabet kan råde over ægtefællens indtægt, bortfalder denne rådighedsbeføjelse senest med skilsmissen, og sandsynligvis allerede ved separationen, hvilket er begrundelsen for, at allerede denne har konsekvenser for pensionsrettighederne [36].

33. Arbejdsophørspensionen til fraskilte synes at have karakter af en social ordning

32 — Indlæggets s. 5.

33 — Nr. S.93.0083F, ONP mod Szala Emilia.

34 — »...; que cette disposition ne prévoit pas que le conjoint divorcé doit être considéré comme ayant excercé la même activité que son ex-conjoint.«

35 — I henhold til artikel 77 i den kongelige anordning af 21.12.1967 sker pensionsberegningen på grundlag af et vederlag, der udgør 62,5% af ægtefællens årsløn.

36 — I form af en pension til ægtefællen efter faktisk ophævelse af samlivet, hvilken pension efter oplysningerne i sagen faktisk blev oppebåret af sagsøgeren for perioden fra den 1.6.1988 og indtil skilsmissen.

om ret til underhold. På denne baggrund er det logisk, at pensionsretten bortfalder ved indgåelse af nyt ægteskab, da der som følge af indgåelsen af ægteskab opstår er personligt krav på underhold over for ægtefællen — denne kan muligvis, hvis han har ret til pension, gøre krav på en højere ydelse, fordi han er gift — der i så fald anvendes før den »sociale ordning om krav på underhold«. Det anførte har dog i sidste ende ikke betydning for besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål. Afgørende for klassificeringen er pensionsydelsens objektive karakter, således som denne fremgår af lovbestemmelserne.

34. Med hensyn til den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte må der i så henseende tages udgangspunkt i, at den er en personlig pension, der i henhold til loven ligestilles med en arbejdsophørspension til en arbejdstager. Ligestillingen er så vidtgående, at arbejdsophørspensionen til fraskilte medregnes i modtagerens samlede forsikringsforløb. Ligestillingen fremgår af den måde, hvorpå pensionen beregnes i henhold til kongelig anordning nr. 50, hvis artikel 1 er hjemmelen for, at arbejdsophørspensionen til fraskilte beregnes efter reglerne for en arbejdsophørspension til arbejdstagere [37]. Anvendelsen af artikel 10a i den nævnte anordning gav anledning til nærværende sag.

35. Den omstændighed, at arbejdsophørspensionen til fraskilte medregnes i et ensartet personligt forsikringsforløb, og at der ikke tages hensyn til perioder, der overstiger et fuldt forsikringsforløb, taler efter min mening for, at der er tale om en pension af samme art som en klassisk arbejdsophørspension. Ligestillingen fremgår herved af de belgiske lovbestemmelser. Ligestillingen i medfør af fiktionen i artikel 76 i den kongelige anordning overføres konsekvent på pensionens beregningsgrundlag og beregningsmåde. Anvendelsen af artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 er et udtryk for og en følge af ligestillingen. Den gennemfører princippet om et ensartet forsikringsforløb og giver dermed anledning til nedsættelser af pensionen allerede med hensyn til betingelserne for beregningen, men hjemler ikke, at der skal ske medregning af ydelser af forskellig art, der tildeles med forskellig hjemmel. Artikel 10a indeholder således såvel en intern som en ekstern antikumulationsbestemmelse. Eftersom der på denne måde ved etableringen af et ensartet forsikringsforløb også tages hensyn til en pension, der hviler på lovgivningen i en anden medlemsstat, må det lægges til grund, at den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte er en pension i artikel 46's forstand i forordning nr. 1408/71, og at de omhandlede pensioner er ydelser af samme art.

36. Som foreløbigt resultat må det herefter antages, at pensionsydelser såsom en tysk arbejdsophørspension i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz og en belgisk arbejdsophørspension til fraskilte må anses for ydelser af samme art i forordning nr. 1408/71's forstand med det indhold, den havde, da den anfægtede afgørelse blev vedtaget.

37. For fuldstændighedens skyld skal jeg bemærke, at den fællesskabsretlige antiku-

37 — »Dit besluit bedoelt een regeling te treffen:
1. voor rustpensioenen ten voordele van de werknemers die in België te werk gesteld zijn geweest ...;
2. ...;
3. ...;
Voor de toepassing van dit besluit worden met werknemers gelijkgesteld ... al de personen tot wie de toepassing van de sociale zekerheidswetgeving voor werknemers, wat de rust-en overlevingspensioenen betreft, is uitgebreid.«
»Le présent arrêté a pour objet d'organiser un régime:
1. de pensions de retraite au profit des travailleurs salariés ayant été occupés en Belgique ...;
2. ...;
3. ...;
Sont assimilés aux travailleurs salariés pour l'application du présent arrêté ... et toutes les personnes auxquelles l'application de la législation sociale des travailleurs salariés en matière de pension de retraite et de survie est étendue.«

mulationsbestemmelse i artikel 46, stk. 3, også finder anvendelse på en pension, der er beregnet i henhold til den fællesskabsretlige bestemmelse i artikel 46.

Besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål på grundlag af »den nye version« af forordning nr. 1408/71

38. Det er et spørgsmål, om der skal anlægges en forskellig bedømmelse som følge af ændringerne af forordning nr. 1408/71 og nr. 574/72 i henhold til forordning nr. 1248/92. Det skal der muligvis, for i syvende betragtning til forordning nr. 1248/92 tales der om en *ny definition* af begrebet »ydelser af samme art« i den i afsnit III, kapitel 3, i forordning nr. 1408/71 anførte forstand; spørgsmålet må dog i sidste ende besvares benægtende.

39. De nye bestemmelser har de samme kendetegn som de gamle bestemmelser, navnlig de kendetegn, som disse har ifølge Domstolens praksis. Ifølge artikel 12, stk. 2 [38], finder nationale antikumulationsbestemmelser principielt anvendelse, »medmindre der er fastsat andre bestemmelser i denne forordning«. I forbindelse med »fællesskabsretlig« beregning af en pension i henhold til artikel 46, stk. 2 [39], finder nationale antikumulationsbestemmelser vedrørende samtidig udbetaling af ydelser af samme art ikke anvendelse ifølge artikel 46b, stk. 1 [40]. Ved beregningen af den »selvstændige pension« i henhold til artikel 46, stk. 1, litra a), nr. i), finder nationale antikumulationsregler kun anvendelse i de to tilfælde, der nævnes i artikel 46b, stk. 2, litra a) og b). Nærværende sag vedrører hverken en ydelse efter litra a), hvis størrelse er uafhængig af længden af de tilbagelagte forsikringsperioder, eller en ydelse efter litra b), hvis størrelse fastsættes på grundlag af en fiktiv periode, der anses for at være tilbagelagt mellem tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden og et senere tidspunkt.

40. Det har derfor alene interesse, om der i denne sag er tale om en ydelse af samme art i artikel 46a's forstand i den nye version af forordning nr. 1408/71, således at den nationale antikumulationsbestemmelse i artikel 10a i kongelig anordning nr. 50 i medfør af artikel 46b ikke finder anvendelse. De omhandlede ydelser, dvs. den tyske pension i medfør af Angestelltenversicherungsgesetz og den belgiske arbejdsophørspension til fraskilte skal — hævdes det — beregnes eller tildeles på grundlag af forsikringsperioder, der er tilbagelagt af én og samme person. Ved »forsikringsperioder« i forordningens forstand forstås i henhold til dennes artikel 1, litra r), »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller *anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillet med forsikringsperioder*« [41].

38 — Jf. bilagets afsnit B.
39 — Jf. bilagets afsnit B.
40 — Jf. bilagets afsnit B.
41 — Min fremhævelse.

41. Som jeg allerede har forklaret tilstrækkeligt i det foregående, sidestilles årene i ægteskabet i medfør af artikel 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 med forsikringsperioder og anerkendes som sådanne. De perioder, der er erhvervet personligt på grundlag af egen beskæftigelse i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz samt på grundlag af årene i ægteskabet efter de nærmere bestemmelser i artikel 75 og 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967, giver følgelig ret til ydelser, der må betragtes som ydelser af samme art også i artikel 46a's forstand.

42. Denne opfattelse bekræftes, hvis man ser på artikel 46a, stk. 3, der indeholder bestemmelser *om anvendelsen* af nationale antikumulationsregler. Der henvises deri flere gange til »indtægter, der er opnået« og »ydelsesbeløb«, der er erhvervet ret til, hvilket viser, at ydelser af en anden art, som er erhvervet på grundlag af andre bestemmelser, fuldt og helt indgår i sammenligningsberegningen. I nærværende sag forholder det sig imidlertid — som allerede nævnt i det foregående — netop ikke sådan, at de ydelser, der er erhvervet på grundlag af de respektive medlemsstaters lovgivning, til sidst ved beregningen »hældes i samme gryde«, hvorimod der etableres et ensartet forsikringsforløb for pensionsmodtagerne, i hvilken forbindelse man indledningsvis ved beregningen af det konkrete ydelseskrav anvender en begrænsningsregel i henhold til de nationale bestemmelser.

43. Det må herefter fastslås, at pensionsydelser såsom en tysk pension i henhold til Angestelltenversicherungsgesetz og en belgisk arbejdsophørspension til fraskilte skal anses for ydelser af samme art i forordning nr. 1408/71's forstand, således som den er ændret ved forordning nr. 1248/92.

C — Forslag til afgørelse

Under henvisning til det ovenfor anførte foreslår jeg Domstolen at besvare det forelagte spørgsmål som følger:

»Ydelser såsom en pension i henhold til den tyske Angestelltenversicherungsgesetz og en belgisk arbejdsophørspension til fraskilte i medfør af artikel 75 og 76 i den kongelige anordning af 21. december 1967 skal betragtes som ydelser af samme art i forordning (EØF) nr. 1408/71's forstand.«

Bilag

A — Ordlyden af de relevante bestemmelser som affattet i forordning (EØF) nr. 2001/83 (EFT 1983 L 230, s. 6)

Artikel 12, stk. 2, lyder:

»Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes, stilles i bero eller bortfalde, når modtageren samtidig får udbetalt andre sociale ydelser eller har andre indtægter, finder disse bestemmelser tillige anvendelse, selv om det drejer sig om ydelser, som den pågældende har opnået i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, eller om indtægter, han har modtaget på en anden medlemsstats område. Denne regel finder dog ikke anvendelse, såfremt den pågældende modtager ydelser af samme art ved invaliditet, alderdom, dødsfald (pensioner) eller erhvervssygdom, der fastsættes af institutionerne i to eller flere medlemsstater i overensstemmelse med artikel 46, 50 og 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b).«

Artikel 46, stk. 1, 2 og 3, lyder:

»1. Den kompetente institution i enhver medlemsstat, af hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet, skal, for så vidt de i nævnte lovgivning foreskrevne betingelser for erhvervelse af ret til ydelser er opfyldt, uden at bestemmelserne i artikel 45 og/eller artikel 40, stk. 3, behøver at bringes i anvendelse, fastsætte ydelsens størrelse i overensstemmelse med reglerne i den for institutionen gældende lovgivning og på grundlag af den samlede længde af de forsikrings- eller bopælsperioder, der skal tages i betragtning i henhold til den gældende lovgivning.

Den nævnte institution skal tillige foretage en beregning af det ydelsesbeløb, man ville have fået ved anvendelse af de i stk. 2, litra a) og b), fastsatte regler. Kun det højeste ydelsesbeløb skal tages i betragtning.

2. Den kompetente institution i enhver medlemsstat, af hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet, anvender følgende regler, såfremt de foreskrevne betingelser for erhvervelse af ret til ydelser kun opfyldes ved anvendelse af artikel 45 og/eller artikel 40, stk. 3:

a) Institutionen beregner det teoretiske beløb for den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt i de medlemsstater, af hvis lovgivning arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har været omfattet, havde været tilbagelagt i den omhandlede stat og efter den lovgivning, der gælder for den pågældende institution på det tidspunkt, da ydelsen skal fastsættes; såfremt ydelsens beløb efter nævnte lovgivning er uafhængigt af længden af de tilbagelagte perioder, anses dette beløb for det i nærværende litra omhandlede beløb.

b) Institutionen fastsætter derefter det faktiske beløb for ydelsen på grundlag af det i litra a) nævnte teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i alle de berørte medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.

c) Såfremt den samlede længde af de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i samtlige berørte stater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, overstiger den længste forsikringstid, der efter en af de pågældende staters lovgivning kræves tilbagelagt for opnåelse af en fuld ydelse, skal den kompetente institution i nævnte stat ved anvendelsen af bestemmelserne i dette stykke tage denne længste forsikringstid i betragtning i stedet for

den samlede længde af de nævnte perioder; denne beregningsmetode kan ikke medføre pligt for den pågældende institution til at udrede en højere ydelse end den fulde ydelse, der er hjemlet i den for denne institution gældende lovgivning.

d) ...

3. Med det højeste af de i medfør af stk. 2, litra a), beregnede teoretiske ydelsesbeløb som øvre grænse har den pågældende ret til summen af de efter reglerne i stk. 1 og 2 beregnede ydelser.

For så vidt det i foregående afsnit omhandlede beløb overskrides, skal hver institution, som anvender stk. 1, regulere sin ydelse med et beløb svarende til forholdet mellem den omhandlede ydelses beløb og summen af de i henhold til bestemmelserne i stk. 1 fastsatte ydelser.«

Artikel 7 i forordning (EØF) nr. 574/72 [42], der er gennemførelsesbestemmelsen til artikel 12 i forordning (EØF) nr. 1408/71, lyder:

»1. Når en person, der har ret til en ydelse efter en medlemsstats lovgivning, tillige er berettiget til ydelser efter lovgivningen i en eller flere andre medlemsstater, gælder følgende regler:

a) Såfremt anvendelsen af forordningens *artikel 12, stk. 2 eller 3*, medfører, at disse ydelser samtidig nedsættes eller stilles i bero, kan ingen af dem nedsættes eller stilles i bero med et større beløb end det, der fremkommer ved at dividere

42 — Forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, som flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved forordning (EØF) nr. 2001/83 (EFT 1983 L 230, s. 6).

det beløb, der i henhold til den lovgivning, hvorefter ydelsen udredes, skal nedsættes eller stilles i bero, med antallet af de modtageren tilkommende ydelser, der skal nedsættes eller stilles i bero.

b) Drejer det sig om *ydelser ved* invaliditet, *alderdom* eller dødsfald (pensioner), der er fastsat af en medlemsstats institution i medfør af *bestemmelserne i* forordningens *artikel 46, stk. 2*, skal ydelser af anden art, indtægter eller lønbeløb, der kan medføre, at den ydelse, der skal udredes af institutionen, nedsættes eller stilles i bero, *ikke tages i betragtning* af denne institution *ved beregningen af det* i forordningens *artikel 46, stk. 2, litra a), omhandlede teoretiske beløb*, men udelukkende ved nedsættelsen eller den foreløbige inddragelse af det i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b), omhandlede beløb; det er dog kun en del af disse ydelser, indtægter eller lønbeløb, der skal tages i betragtning, og størrelsen heraf fastsættes i forhold til længden af de tilbagelagte forsikringsperioder i overensstemmelse med bestemmelserne i forordningens artikel 46, stk. 2, litra b).

c) Drejer det sig om *ydelser* ved invaliditet, *alderdom* eller dødsfald (pensioner), der er fastsat af en medlemsstats institution i medfør af *bestemmelserne i* forordningens *artikel 46, stk. 1, første afsnit*, skal i de tilfælde, hvor bestemmelserne i forordningens artikel 46, stk. 3, anvendes, ydelser af anden art, indtægter eller lønbeløb, der kan medføre, at den ydelse, der skal udredes af institutionen, nedsættes eller stilles i bero, *ikke tages i betragtning* af denne institution *ved beregningen af det i forordningens artikel 46, stk. 1, omhandlede beløb*, men udelukkende ved nedsættelsen eller den foreløbige inddragelse af det beløb, der fremkommer ved anvendelse af forordningens artikel 46, stk. 3; det er dog kun en del af disse ydelser, indtægter eller lønbeløb, der skal tages i betragtning, og størrelsen heraf fås ved på dette beløb at anvende en koefficient, der svarer til forholdet mellem det ydelsesbeløb, der fremkommer ved anvendelse af forordningens artikel 46, stk. 3, og det ydelsesbeløb, der fremkommer ved anvendelse af forordningens artikel 46, stk. 1, første afsnit.

2. ...« [43].

43 — Mine fremhævelser.

B — Ordlyden af de relevante bestemmelser i den konsoliderede version af forordning nr. 1408/71 (EFT 1992 C 325, s. 1)

Artikel 12, stk. 2, i den nye version lyder:

»Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes, stilles i bero, eller bortfalde, når modtageren samtidig får udbetalt andre sociale ydelser eller har andre indtægter af enhver art, finder disse bestemmelser, *medmindre der er fastsat andre bestemmelser i denne forordning,* tillige anvendelse, selv om det drejer sig om ydelser, som den pågældende har opnået i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, eller om indtægter, han har modtaget på en anden medlemsstats område« [44].

Artikel 46, stk. 1, lyder:

»Såfremt de foreskrevne betingelser i en medlemsstats lovgivning for erhvervelse af ret til ydelser er opfyldt, uden at hverken artikel 45 eller artikel 40, stk. 3, behøver at bringes i anvendelse, gælder følgende regler:

a) Den kompetente institution beregner det ydelsesbeløb, der skal udredes:

   i) dels i henhold til den for institutionen gældende lovgivning alene

   ii) dels i henhold til stk. 2.

b) Den kompetente institution kan imidlertid undlade at foretage beregningen i henhold til litra a), nr. ii), såfremt det beløb, der fremkommer, svarer til eller er

44 — Min fremhævelse.

lavere end det beløb, der fremkommer ved beregningen i henhold til litra a), nr. i), idet der ses bort fra forskelle med hensyn til afrunding, for så vidt denne institution ikke anvender en lovgivning, hvori der er fastsat bestemmelser om forbud mod dobbeltydelser som de i artikel 46b og 46c omhandlede, eller såfremt lovgivningen indeholder bestemmelser herom i det i artikel 46c omhandlede tilfælde, forudsat at den kun indeholder bestemmelser om medregning af andre ydelser svarende til forholdet mellem de forsikrings- og bopælsperioder, der er tilbagelagt efter denne lovgivning alene, og de forsikrings- og bopælsperioder, der efter denne lovgivning kræves for at opnå en fuldstændig ydelse ...«

Indholdet af stk. 2 svarer til indholdet af artikel 46, stk. 2, litra a) og b), i den gamle version. Stk. 3 lyder:

»Den pågældende har fra den kompetente institution i hver af de berørte medlemsstater ret til det højeste ydelsesbeløb beregnet i henhold til stk. 1 og 2, medmindre andet eventuelt følger af anvendelsen af bestemmelserne om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser, som er fastsat i den lovgivning, hvorefter denne ydelse skal udbetales.

Hvis dette er tilfældet, foretages sammenligningen mellem de ydelsesbeløb, der fremkommer efter anvendelse af de nævnte bestemmelser.«

Den nye artikel 46a i forordningen indeholder almindelige bestemmelser om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser ved invaliditet, alderdom eller til efterladte i henhold til medlemsstaternes lovgivning. Stk. 1 og 2 lyder:

»1. Ved sammenfald af *ydelser af samme art* forstås i dette kapitel: Sammenfald af ydelser ved invaliditet, alderdom og til efterladte, som beregnes eller udregnes på grundlag af forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt af én og samme person.

2. Ved sammenfald af *ydelser af forskellig art* forstås i dette kapitel: Sammenfald af ydelser, der ikke kan betragtes som ydelser af samme art i den i stk. 1 nævnte forstand« [45].

Artikel 46b, der også er en ny bestemmelse i forordningen, indeholder særlige bestemmelser om sammenfald af ydelser af samme art, der udbetales i henhold til lovgivningen i to eller flere medlemsstater. De lyder:

»1. Bestemmelserne i en medlemsstats lovgivning om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser *finder ikke anvendelse på en ydelse, der beregnes i henhold til artikel 46, stk. 2.*

2. Bestemmelserne i en medlemsstats lovgivning om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser *finder kun anvendelse på en ydelse, der beregnes i henhold til artikel 46, stk. 1, litra a), nr. i)*, såfremt det drejer sig om:

a) en ydelse, hvis størrelse er uafhængig af længden af de tilbagelagte forsikrings- eller bopælsperioder, og som er anført i bilag IV, afsnit D, eller

b) en ydelse, hvis størrelse fastsættes på grundlag af en fiktiv periode, der anses for at være tilbagelagt mellem tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden og et senere tidspunkt ...« [46].

45 — Mine fremhævelser.
46 — Mine fremhævelser.